

Muziek en tekst: eigendom, rechten en geld verdienen

Je bent gek op muziek en wat is nou leuker dan van je hobby de werk maken? Als je een bandje begint kun je de hele dag bezig zijn met het schrijven en opnemen van muziek, dat uitbrengen, en niet onbelangrijk: bakken met geld verdienen. Toch?

Jammer joh...

We moeten je teleurstellen. Alleen de allergrootsten verdienen geld met hun muziek, en meestal nog niet eens met de verkoop ervan. Bijna alle muzikanten die niet in Coldplay zitten, Kanye West of Katy Perry heten, of gevraagd zijn voor One Direction, hebben een bijbaantje of doen muziek erbij. En of je nu een wereldster bent of een beginnende Nederlandse artiest, muziek maken is keihard werken voor vaak maar weinig geld. Sorry.

Sinds de introductie van digitalisering (de komst van internet, mp3's en streams) lopen de inkomsten uit muziekverkoop terug. Er wordt weliswaar meer dan ooit naar muziek geluisterd, maar minder dan ooit voor betaald. Daar gaat je businessplan.

Eigenlijk is in de hedendaagse entertainmentindustrie maar één ding waardevast, en dat zijn de rechten van componisten en uitvoerenden. Auteursrechten heten dat, en die zijn in de wet vastgelegd.

Wat is auteursrecht?

Auteursrecht is er voor alle mensen die kunst, entertainment en informatie maken, zoals teksten, beeldmateriaal en muziek. Het houdt in dat jij als maker als enige mag beslissen over drie dingen: het *openbaarmaken*, *verveelvoudigen* en *veranderen* van jouw werk. Dit recht vervalt pas als je al 70 jaar overleden bent. Daarna mag iedereen doen of laten wat hij wil met jouw teksten, foto's, filmpjes, tekeningen enzovoort.

Openbaarmaken betekent het mogelijk maken dat andere mensen de creatie kunnen zien, horen, kopen, huren... Denk daarbij aan uitzenden op radio of televisie, op internet zetten of draaien in een café.

Verveelvoudigen is een duur woord voor kopiëren. Het persen of branden van cd's of dvd's bijvoorbeeld, het downloaden van plaatjes, teksten en muziek van internet of het afdrukken van een foto in een werkstuk.

Verandering spreekt voor zich. Niemand mag zonder toestemming van de maker wijzigingen aanbrengen in het oorspronkelijke werk, of geld verdienen met een eigen versie van andermans werk.

Omdat auteurs vaak wel creatief zijn, maar niet zakelijk, hebben velen de exploitatie van hun rechten gedelegeerd aan specialisten op dit gebied: muziekuitgevers.

Voorwaarden en uitzonderingen

Om auteursrecht te krijgen hoef je niets te doen. Wel moet je uiteraard degene zijn die als maker op het werk vermeld staat. Ook aan het werk zelf wordt een aantal eisen gesteld, voordat er auteursrecht op rust. Het moet origineel zijn en 'zintuiglijk waarneembaar'; je moet het kunnen zien en/of horen, kunnen lezen of er naar kunnen luisteren.

In de wet is een aantal niet-commerciële situaties beschreven waarin het auteursrecht niet geldt, zoals het maken van een kopie voor eigen gebruik (de zogenaamde thuiskopie) en het gebruik voor onderwijsdoelstellingen.

Omdat het voor de meeste componisten en tekstschrijvers niet te doen is om zelf bij te houden wie hun muziek waar en wanneer gebruikt (of wil gebruiken), hebben velen dit uitbesteed aan Buma/Stemra. Deze instantie ontvangt en beoordeelt verzoeken namens de makers. Na goedkeuring int Buma/Stemra de vergoedingen (wereldwijd) en betaalt die door aan de rechthebbenden.

Bij Buma/Stemra zijn auteurs, componisten en muzikuitgevers aangesloten, die allemaal een derde van de inkomsten krijgen. Die verdeling is in de Auteurswet vastgelegd.

Buma Jr.

Voor componisten en auteurs tot 26 jaar is er Buma Jr. Dit is een initiatief dat jonge makers gratis adviseert over hun auteursrechten om ze op weg te helpen met hun muzikale loopbaan.

Kortom: het auteursrecht beschermt de eigendommen van de makers (hoe jong ze ook zijn), zorgt ervoor dat die een vergoeding krijgen voor (het gebruik van) hun werk en stimuleert hen om nieuwe films, cd's, games, schilderijen enzovoort te blijven maken. Zo kunnen we ook in de toekomst blijven genieten van kunst, cultuur, entertainment en informatie.

Naburige rechten

Naast auteurs heb je ook nog mensen die gebruik maken van het werk van een ander en daar zelf een creatieve uitvoering van geven. Zoals artiesten, die het werk uitvoeren, en producenten (meestal muziklabels), die opnamen (mogelijk) maken. Hun rechten worden beschermd door de Wet op de Naburige Rechten, die erg lijkt op de Auteurswet.

Eigenlijk is het net als met auteursrecht. Je mag het werk van al deze mensen gebruiken voor jezelf. Je mag dus een goede film opnemen van tv en die net zo vaak bekijken als je wilt, maar je mag er geen kopieën van maken om weg te geven of te verkopen, of de film delen via internet. Verveelvoudigen of openbaar maken mag immers alleen als je toestemming hebt van de makers (staat in de Auteurswet) en van de uitvoerenden (staat in de Wet op de Naburige Rechten).

Wat Buma/Stemra doet voor makers, doet Sena (de Stichting ter Exploitatie van Naburige rechten) voor uitvoerenden. Sena verleent

namens de rechthebbenden goedkeuring aan ondernemingen of organisaties die muziek gebruiken, int daarvoor de vergoedingen en zorgt voor een correcte verdeling van de vergoedingen over de artiesten en producenten. Die kunnen allebei rekenen op 50% van de inkomsten.

Begrippenlijst:

Componist

Schrijver van muziek

Auteur

Schrijver van (lied)teksten

Auteursrecht

Verbodsrecht dat inhoudt dat componisten en auteurs als enige mogen beslissen over het openbaarmaken, verveelvoudigen en veranderen van hun werk

Auteurswet

De wet waar dit in is vastgelegd

Openbaarmaken

Een werk aan anderen vertonen, verhuren, verkopen of op een andere manier beschikbaar stellen

Verveelvoudigen

Een reproductie van een werk maken door er fysieke dragers van te maken, van internet te halen of op internet te zetten, er een kopie van te maken, enzovoort.

Veranderen

Een bewerking of eigen versie maken van andermans werk

Thuiskopieregeling

Regeling waarin is aangegeven dat gebruikers zonder toestemming vooraf een kopie van een auteursrechtelijk beschermd werk mogen maken voor eigen gebruik, mits daarvoor een billijke vergoeding is betaald aan de auteurs. Die vergoeding wordt geïnd via een opslag op de verkoopprijs van blanco dragers waarop de kopie gemaakt wordt

Onderwijsexceptie

Idem voor gebruik op scholen, mits het gebruik van de auteursrechtelijk beschermde werken onderdeel vormt van een regulier onderwijsprogramma

Buma/Stemra

Instantie die door componisten en auteurs gemachtigd kan worden om namens hen toestemmingen te verlenen, vergoedingen te innen en deze door te betalen

Buma Jr.

Gratis initiatief van Buma/Stemra om componisten en auteurs van 26 jaar of jonger wegwijs te maken op het gebied van het auteursrecht

Artiesten

Uitvoerenden van eigen werken en die van anderen

Producenten

Bedrijven (maar soms ook makers of artiesten zelf) die organisatorisch en financieel verantwoordelijk zijn voor het maken van een muziekopname.

Naburig recht

Verbodsrecht dat inhoudt dat artiesten en producenten als enige mogen beslissen over het openbaarmaken, verveelvoudigen en veranderen van hun werk

Wet op de naburige rechten

De wet waar dit in is vastgelegd

Sena

De Stichting ter Exploitatie van Naburige rechten, die door artiesten en producenten gemachtigd kan worden om namens hen toestemmingen te verlenen, vergoedingen te innen en deze door te betalen